

КУЛЬТУРА І НАВУКА

Аб ходзе выканання галіновай праграмы
«Захаванне і развіццё культуры
Рэспублікі Беларусь на перыяд 2006—2010 гг.»
у 2008 годзе

Міністэрства культуры Рэспублікі Беларусь выступае арганізатарам і каардынатарам навукова-даследчай дзейнасці ў сферы культуры, якая ажыццяўляецца ў адпаведнасці з прыярытэтнымі напрамкамі даследаванняў, вызначаных галіновай праграмай «Захаванне і развіццё культуры Рэспублікі Беларусь на перыяд 2006—2010 гг.» (Праграма «Культура») і Дзяржаўнай праграмай інавацыйнага развіцця.

Непасрэдная арганізацыйная работа па рэалізацыі навукова-даследчых задач 2008 г. ажыццяўлялася каардынацыйным саветам па навуковай дзейнасці ў сферы культуры і мастацтва, які дзейнічае пры Міністэрстве культуры Рэспублікі Беларусь.

Конкрэтныя заданні галіновай праграмы «Захаванне і развіццё культуры Рэспублікі Беларусь на перыяд 2006—2010 гг.» выконваліся навуковымі калектывамі УА «Беларускі дзяржаўны ўніверсітэт культуры і мастацтваў», УА «Беларуская дзяржаўная акадэмія мастацтваў» і УА «Беларуская дзяржаўная акадэмія музыкі».

Установа адукацыі «Беларускі дзяржаўны ўніверсітэт культуры і мастацтваў» была галаўной арганізацыяй распрацоўкі і рэалізацыі галіновай праграмы «Захаванне і раз-

вішчэ культуры Рэспублікі Беларусь на перыяд 2006—2010 гг.».

На працягу 2008 г. была праведзена запланаваная навуковая работа па ўсіх заданнях праграмы і падведзены наступныя навукова-практычныя вынікі:

Заданне 01: «Распрацаваць навукова-метадалагічныя асновы і арганізацыйна-практычныя рэкамендацыі па стварэнні і стварыць мультымедычную анталогію «Сучаснае прафесійнае тэатральнае мастацтва Беларусі: музычныя, драматычныя, лялечныя тэатры» (2006—2008 гг.).

Заданне выконвалася Інстытутам павышэння кваліфікацыі і перападрыхтоўкі кадраў (УА «Беларускі дзяржаўны ўніверсітэт культуры і мастацтваў»). Аб'ём фінансавання — 61 776,9 тыс. рублёў. У ходзе выканання Задання 01 на працягу 2008 г. былі распрацаваны тэматычныя і кампазіцыйныя планы мультымедычных выданняў па ўсіх відах тэатраў; былі створаны 28 мультымедычных выданняў (у электронным выглядзе), ажыццёўлена распрацоўка тэарэтыка-метадычных і арганізацыйна-практычных рэкамендацый па выкарыстанні мультымедычнай анталогіі.

Заданне 02: «Распрацаваць навукова-метадычныя і арганізацыйна-практычныя асновы стварэння і стварыць мультымедычныя дыдактычныя дапаможнікі па мастацкай культуры Беларусі» (2006—2008 гг.).

Заданне выконвалася Інстытутам павышэння кваліфікацыі і перападрыхтоўкі кадраў (УА «Беларускі дзяржаўны ўні-

версітэт культуры і мастацтваў»). Аб'ём фінансавання — 76 951,5 тыс. рублёў. У ходзе выканання Задання 02 на працягу 2008 г. былі распрацаваны агульныя прынцыпы стварэння мультымедычных дыдактычных дапаможнікаў, кампазіцыйныя планы і крыніцы фактычных матэрыялаў, вызначаны формы і спосабы візуалізацыі інфармацыі. У выніку выканання Задання былі створаны канкрэтныя мультымедычныя дыдактычныя дапаможнікі па 25 тэмах і праведзена непасрэдная эксперыментальная апрабаванне выкарыстання дапаможнікаў, а таксама распрацаваны навукова-метадычныя і арганізацыйна-практычныя рэкамендацыі па выкарыстанні мультымедычных дыдактычных дапаможнікаў у навучальным працэсе.

Заданне 03: «Распрацаваць тэарэтыка-метадалагічную і прадметна-практычную базу для правядзення комплексных фальклорна-этнаграфічных даследаванняў лакальных культур і стварыць на гэтай аснове эксперыментальныя ўзоры мультымедычных анталогій народнай творчасці» (2006—2010 гг.).

Заданне выконвалася Інстытутам павышэння кваліфікацыі і перападрыхтоўкі кадраў (УА «Беларускі дзяржаўны ўніверсітэт культуры і мастацтваў»). Аб'ём фінансавання — 54 047,7 тыс. рублёў. У ходзе выканання Задання 03 на працягу 2008 г. быў цалкам падрыхтаваны рукапіс навукова-метадычнага зборніка «Асаблівасці бытавання і тыпалогія асноўных відаў і жанраў традыцыйных лакальных культур Віцебскага Падзвіння», а таксама распрацаваны канкрэтныя практычныя рэкамендацыі па захаванні лакальных культур Віцебскай вобласці, адрасаваныя непасрэдна ўстановам культуры (упраўленне культуры, аб-

ласны навукова-метадычны цэнтр народнай творчасці і КПР, раённыя аддзелы культуры, раённыя метадычныя цэнтры).

Заданне 05: «Распрацаваць рэкамендацыі па ўкараненні метаду кампаратыўнага аналізу ў сучаснае мастацтвазнаўства (у сферы сінтэтычных і сінкрэтычных форм беларускага прафесійнага мастацтва» (2006—2010 гг.).

Заданне выконвалася ўА «Беларускі дзяржаўны ўніверсітэт культуры і мастацтваў». Аб'ём фінансавання — 41 961,3 тыс. рублёў. У ходзе выканання Задання 05 на працягу 2008 г. была завершана работа па фарміраванні катэгорыяльнага апарату кампаратыўнага мастацтвазнаўства (дыферэнцыраваны паняцці «экранныя культура», «медыйнае экраннае мастацтва», «экранны мастацтва» і «мультымедыйная культура», выяўлена і апісана іх канцэптуальная і тэрміналагічная варыятыўнасць), ажыццёўлена гістарыяграфічная рэканструкцыя працэсу эвалюцыі тэхнагеннага мастацтва, дыферэнцыраваны рэпрадуктыўныя і прадуктыўныя (арыгінальныя) формы экранных твораў; выяўлены і прааналізаваны асноўныя гістарычныя этапы развіцця мастацкай мовы фотамастацтва цалкам, а таксама распрацавана перыядызацыя развіцця айчыннай фатаграфіі. Галоўным прыкладным вынікам узказаных тэарэтычных распрацовак з'явілася падрыхтоўка практычных навуковых рэкамендацый «Тыпалагізацыя і класіфікацыя тэхнагеннага мастацтва — фота, кіно, тэлебачанне, дыгітальныя мастацтвы».

Заданне 06: «Распрацаваць комплексную праграму і тэхналогію засваення каранёвай інструментальнай этнафаніч-

най традыцыі беларусаў у асяроддзі дзіцячых фальклорных калектываў» (2006—2009 гг.).

Заданне выконвалася УА «Беларускі дзяржаўны ўніверсітэт культуры і мастацтваў». Аб'ём фінансавання — 57 696,8 тыс. рублёў. У ходзе выканання Задання 06 на працягу 2008 г. створана вучэбная праграма «Дзіцячы фальклорна-этнаграфічны ансамбль» з мультымедычным дадаткам; удасканалены камплект інструментаў «Беларуская музычная цацка», які апрабаваны ў практыцы дзіцячых фальклорных ансамбляў гісторыка-культурных рэгіёнаў рэспублікі: Цэнтральная Беларусь (Мінск і Мінская вобл.), Падзвінне (Віцебская вобл.), Палессе (Гомельская вобл.), Панямонне (Гродзенская вобл.).

Заданне 07: «Распрацаваць навукова-метадычныя напямкі развіцця і захавання нацыянальнай самабытнасці беларускай прафесійнай мастацкай творчасці і мастацкай школы ў галіне тэатральнага, выяўленчага, дэкаратыўна-прыкладнага мастацтва і дызайну, кіна- і тэлемастацтва» (2006—2010 гг.).

Заданне выконвалася УА «Беларускі дзяржаўны ўніверсітэт культуры і мастацтваў». Аб'ём фінансавання — 71 194,5 тыс. рублёў. У ходзе выканання Задання 07 на працягу 2008 г. было падрыхтавана навуковае выданне «Сучасная нацыянальная мастацкая школа Беларусі: праблемы адаптацыі да новых рэаліяў часу». У матэрыялах рукапісу выкарыстаны вялікі ілюстрацыйны матэрыял (каля 600 адз.), які наглядна дэманструе стан мастацкай творчасці ў краіне на сучасным этапе.

Заданне 08: «Распрацаваць прыныцы, навукова-тэарэтычныя асновы, архіўную базу, а таксама практычныя рэкамендацыі па стварэнні «Фонду беларускай музыкі XX стагоддзя» («ФБМ-XX») (2006—2010 гг.).

Заданне выконвалася УА ««Беларуская дзяржаўная акадэмія музыкі». Аб'ём фінансавання — 96 371,3 тыс. рублёў. У ходзе выканання Задання 08 на працягу 2008 г. былі абследаваны фонды нотных аддзелаў бібліятэкі БДАМ і Нацыянальнай бібліятэкі Беларусі, фондаў АА «Беларуская капэла», а таксама праведзена першае абследаванне фондаў Нацыянальнай дзяржаўнай тэлерадыёкампаніі Рэспублікі Беларусь. На гэтай аснове распрацавана праграма стварэння «Аўдыё-фонду беларускай камернай музыкі XX стагоддзя». У выніку выканання Задання з'явілася распрацоўка сайта «ФБМ-XX» у сетцы Internet.

Прыкладнымі распрацоўкамі, створанымі ў выніку выканання заданняў Праграмы «Культура» ў 2008 г., сталі наступныя:

1) *Мультымедычныя выданні* (электронныя матэрыялы): «Беларускі дзяржаўны тэатр лялек», «Брэсцкі абласны тэатр лялек», «Беларускі тэатр “Лялька”», «Гомельскі абласны тэатр лялек», «Гродзенскі абласны тэатр лялек», «Магілёўскі абласны тэатр лялек», «Мінскі абласны тэатр лялек “Батлейка”»;

2) *Мультымедычныя дыдактычныя дапаможнікі па масавай культуры Беларусі* (электронныя матэрыялы): «Беларуская эстрада і моладзь», «Вакальная музыка», «У свеце інструментальнай музыкі», «У адзінай сям'і нацыяналь-

насцей», мультымедычны агляд-панарама «Нацыянальная культура ў XXI стагоддзі»;

3) *Рэгіянальны навукова-метадычны зборнік* па спецыфіцы сучаснага бытавання і тыпалогіі асноўных відаў і жанраў традыцыйных лакальных культур Віцебскага Падзвіння (рукапіс);

4) *Навуковыя рэкамендацыі* «Тыпалагізацыя і класіфікацыя тэхнагеннага мастацтва — фота, кіно, тэлебачанне, дыгітальныя мастацтвы»;

5) *Відэафільм* «Урокі ігры ў інструментальнай этнафанічнай традыцыі беларусаў: гудок, гуслі, парныя дудкі, ударныя», які быў зняты па выніках укаранення «Беларускай музычнай цацкі» ў практыку фальклорных калектываў розных рэгіёнаў Беларусі праз адзел народных мастацкіх рамёстваў і фальклору Нацыянальнага цэнтра мастацкай творчасці;

6) *Вучэбная праграма* «Дзіцячы фальклорна-этнаграфічны ансамбль»;

7) *Навуковае выданне* «Сучасная Нацыянальная школа Беларусі: праблемы адаптацыі да новых рэаліяў часу» (рукапіс);

8) *Робочыя фонды (базы даных)* беларускай кампазітарскай творчасці і іх апісанне;

9) *Web-сайт у Internet* «Фонд беларускай музыкі XX стагоддзя» («Belarusian Musical Foundation»).

Вынікі выканання заданняў галіновай праграмы «Захаванне і развіццё культуры Рэспублікі Беларусь на перыяд

2006—2010 гг.» за 2008 г. дазваляюць гаварыць аб тым, што вучонымі галіны ўнесены канкрэтны ўклад у справу захавання нацыянальнай культурнай спадчыны і развіцця культуры Рэспублікі Беларусь на сучасным этапе.

М. А. Мажэйка,
прарэктар па навуковай рабоце
УА «Беларускі дзяржаўны ўніверсітэт культуры і мастацтваў»,
доктар філасофскіх навук, прафесар